מנורת המאור — הלכות פדיון הבן

הלכות פדיון הבן

מי שנולד לו בן בכור לאמו ישראלית, חייב לפדותו מן הכהן, ולא מן הכהנת, שנא' (במדבר יח, טו) אך פדה תפדה את בכור האדם וגו'. וחייב לתת לכהן פדיון בנו חמשת סלעים כסף. וזמן הפדיון לאחר שלשים יום ללידתו, שנא' (במדבר יח, טז) ופדוייו מבן חדש תפדה בערכך [כסף] חמשת שקלים בשקל הקדש עשרים גרה השקל. ופירש רש"י זצ"ל שהם שתי אוקיות וחצי, והגאונים אמרו שהוא משקל אלף ותשע מאות ועשרים שעורים כסף. היו לו שני ראשים, חייב לפדותו בעשרת סלעים. אלו [חמשה סלעים] נותן לכהן בכסף או בשוה כסף מכל דבר, חוץ מעבדים ושפחות ושטרות וקרקעות, ואם פדאו בהם אינו פדוי. נתן לו חפץ בחמש סלעים, וקבלו הכהן בכך, בנו פדוי, אע"פ שאין החפץ שוה ה' סלעים. נתנו לו סתם, אם שוה חמשה סלעים בנו פדוי, ואם לאו אין בנו פדוי. נתן חמש סלעים אפי' לעשרה כהנים, בין בבת אחת בין בזה אחר זה, בנו פדוי. וצריך ליתנם לכהן במתנה גמורה. ואם רצה הכהן להחזירם לאבי הבן הרשות בידו, אבל לא ירגיל לעשות כך, כדי שלא יפסיד לשאר כהנים מתנותיהם.

מת התינוק תוך ל' יום, אין צריך לפדותו. מת לאחר שלשים יום, חייב בפדיונו. מת האב תוך שלשים יום, הרי הבן בחזקת שלא נפדה, עד שיביא ראייה שנפדה. מת האב אחר שלשים יום, הרי הבן בחזקת שנפדה, עד שיאמרו לו, אביך אמ' בשעת מיתתו שלא פדאך. מת אביו ולא פדאו, חייב הבן לפדות את עצמו. אם לא נפדה עד שהיה לו בן בכור, פודה את עצמו ואחר כך פודה את בנו. אם אין לו אלא חמש סלעים, פדיונו קודם לפדיון בנו.

פדיון הבכור תלוי במי שהוא פטר רחם. לפיכך מי שהיו לו כמה נשים, ולכולן בנים בכורים, חייב לפדות את כולן. כהנים ולויים פטורין מפדיון בכוריהם, ואפי' כהנת או [לויה] הנשואות לישראל אין בכורן צריך פדיון. היו מעוברות מן גוי, בן לויה פטור מפדיון, ובן הכהנת חייב, מפני שנעשית אמו חללה בביאת הגוי.

וצריך אבי הבן ליטול הכסף או שוה הכסף או החפץ, חוץ מן הדברים שאמרתי שאין פודין בהם, ויטול אותו בידו בשעת הפדיון, ויתן אותו לכהן, ויאמר הכהן לאבי הבן, באיזה חפץ אתה יותר, בבנך בכורך זה או בחמש סלעים כסף. ויאמר אבי הבן, בבני בכורי אני חפץ ואתן לך פדיונו חמש סלעים כסף. ומברך אבי הבן, בא"י אמ"ה אקב"ו על פדיון הבן, ומברך שהחיינו, ואומר לכהן, הא לך חמש סלעים כסף בפדיון בני זה. ונוטל הכהן הכסף ואומר לאבי הבן, כשם שזכית למצוה זו, כך תזכה לקיים כל המצות האמורות בתורה. ומוזגין לו כוס של יין, ונוטל עצי בשמים, ומברך בא"י אמ"ה בורא פרי הגפן, בא"י אמ"ה בורא עצי בשמים. ומריח אותם, ואומר בא"י אמ"ה אשר קידש עובר במעי אמו, ולארבעים יום חילק את איבריו מאתים וארבעים ושמונת איברים, ואח"כ נפח

באפו נשמה, שנא' (בראשית ב, ז) ויפח באפיו נשמת חיים, עור ובשר תלבישני ובעצמות וגידים תסוככני, ומינה לו מאכל ומשתה דבש וחלב להתענג בו, וזימן לו שני מלאכי השרת לשומרו במעי אמו, שנא' (איוב י, יב) חיים וחסד עשית עמדי ופקודתך שמרה רוחי. אביו אומר זה בני בכורי, ואמו אומרת זה בני בכורי, שבו פתח הב"ה דלת בטני, חמש סלעים נתחייבנו לתת בפדיונו, שנא' (במדבר יח, טז) ופדויו מבן חדש תפדה בערכך חמשת שקלים בשקל הקדש עשרים גרה השקל, ונאמר אך פדה תפדה את בכור האדם. כשם שזכה בכור זה לפדיון, כך יזכהו האל לתורה ולחופה ולמעשים טובים, בא"י מקדש בכורי ישראל לפדיונם. ואומר הכהן, זה תחת זה, זה מחול על זה, זה יצא לכהן ונכנס הבן הזה לחיים לתורה וליראת שמים.